

PRVI SASTANAK MLEKARSKIH PREDUZEĆA NR MAKEDONIJE

Polovinom meseca avgusta o. g. održan je u Bitolju sastanak svih mlekarских preduzeća u NR Makedoniji koji se bave proizvodnjom, preradom i prometom mleka i mlečnih proizvoda. Inicijativa sazivanja ovakvog sastanka je bila pokrenuta od strane nekih preduzeća preko poljoprivredne komore NRM koja je organizirala sastanak.

Na ovom sastanku podnesen je referat o problemima mlekarstva u NR Makedoniji u kom su bila obuhvaćena nekoliko pitanja, i to: značaj i uloga mlekarstva u narodnoj ishrani i u privredi; proizvodnja mleka kod nas i u svetu; potrošnja mleka i mlečnih proizvoda; mesto i uloga konzumnih mlekarar; pitanje stručnih kadrova u mlekarstvu i o potrebi osnivanja stručnog mlekarškog Udruženja mlekarških organizacija NR Makedonije.

Nakon diskusije na osnovu podnetog referata doneti su zaključci za rešavanje najaktuelnih pitanja — problema o kojima je bilo reči i u referatu. Dobar deo referata i diskusije bio je posvećen problemima oko proizvodnje mleka, čime su izneti uzroci sadašnje niske proizvodnje mleka.

Opšti zaključak o uzrocima niske potrošnje konzumnog mleka po jednom stanovniku uporedivši sa stanjem u ostalim republikama u FNRJ, uglavnom je sledeći: nerazvijena proizvodnja mleka, slaba organizacija otkupa, nedovoljna mreža mlekarških objekata, zatim loši saobraćajni i komunikacioni uslovi za dotur mleka; politika o ceni konzumnog mleka i dr. Slaba proizvodnja mleka leži i u činjenici što se po jedinici grla muzne stoke (krave) dobija vrlo nizak priinos, a što je posledica slabe nege i ishrane, zatim negativnog uticaja zaraznih bolesti (TBC, Bruceloza, Bang i sl.), a s druge strane što je selekcija našeg domaćeg priplodnog materijala vrlo slaba. Dejstvo veterinarne službe u suzbijanju bolesti (na pr. u pilepskom srezu) nedovoljno je uglavnom radi pomanjkanja stručnih kadrova.

U donetim zaključcima se ističe da pri rešavanju problema mlekarstva na prvom mestu mora se imati u vidu značaj konzumnog mleka u ishrani naroda i da mu se dade prioritet u potrošnji, kao što je to pitanje rešeno u mnogim zemljama, i sa koje pozicije polazi i Međunarodna organizacija UNICEF u svom radu. Ovde se ističe da uticaj Konzumnih mlekarar u povećanju proizvodnje mleka je vrlo slab usled toga što su im troškovi oko manipulacije i pasterizacije konzumnog mleka dosta visoki, tako da nisu u stanju da u otkupu mleka startaju sa onim cenama po kojima vrše otkup preduzeća koja se bave preradom mleka u mlečne proizvode (sir kaškavalj i dr.)

U cilju da se poboljša stanje konzumnih mlekarar predložene su i konkretne mere o davanju olakšica kao: regres na gorivo, smanjenje nekih društvenih obaveza i sl. Došlo se isto tako do zaključka da je nepravilno što je formirana otkupna cena kravljeg mleka određena samo na bazi zimske ishrane stoke, a ne i letnje, pa je dat predlog da se ubuduće nastoji formirati dve cene u toku godine, t. j. zimska i letnja. O pitanju sniženja cena mleka zauzelo se stanište da stočarska poljoprivredna dobra prave prilično »naduvene« kalkulacije i da mogu dosta da učine oko smanjenja proizvodnih troškova i time dadu

svoj doprinos oko formiranja realne cene mleku. Kao zaključak po ovom pitanju rešeno je da poljoprivredna dobra proanaliziraju i dobro prouče proizvodne troškove oko dobijanja mleka, vodeći računa da u dažbi (normiranoj ishrani) mlečne stoke bude zastupljena u prvom redu kvalitetna kabasta hrana od sopstvene proizvodnje, a ne i skupi koncentрати. Od osobenog je značaja da se drže visoko produktivna grla. Posebnu pažnju treba posvetiti osposobljavanju stručnih kadrova (mužaci i odgajivači) u cilju povećanja produktivnosti rada služeći se savremenim mehaničkim sredstvima. U okviru mera o sniženju cena mleka treba da usledi i intervencija naše zajednice preko sistema regresiranja i subvencioniranja kakov je slučaj u svim zemljama sa naprednim mlekarsvom. U proizvođačkim preduzećima (drž. polj. dobra i zadruge) predstavlja problem odgajivanje podmlatka, jer se sa time u velikoj meri tereti proizvodnja mleka. Naročito ovo važi za ona preduzeća koja su po uredbi o umatičenju priplodnih grla zadužena da taj podmladak čuvaju. Sa prodajnom cenom ovog priplodnog materijala (junice i bikovi) ne mogu se kompenzirati napravljeni troškovi oko odgajivanja radi toga, što je potražnja ovog materijala vrlo mala. Pretstavnik poljoprivrednog dobra »Kuzman Josifovski« — Prilep izjavio je da su primorani prodavati elitarn materijal za klanje i to po vrlo niskim cenama.

Kao mera uspešnijeg delovanja mlekarskih preduzeća (konzumne mlekare i stočarsko-mlekarske zadruge) u pravcu poboljšanja ravnosti krava, a preko toga i povećanja proizvodnje mleka predložilo se da im se omogući korištenje srednjoročnih kredita sa najmanjom stopom a koji će biti upotrebljeni za nabavku krava od dobrog porekla i rase. Takva grla bi se davala proizvođačima uz dogovor za otplatu u određenom roku.

Za poboljšanje prometa mleka i mlečnih proizvoda, tipizaciju i standardizaciju proizvodnje, kao i u cilju da se zapaze higijensko-sanitarni propisi, predlaže se da se oduzme pravo prometa sa ovim artiklima raznim trgovačkim preduzećima (bakalnice, piljarnice i sl.), kojima je promet mleka i mlečnih proizvoda sporedna delatnost.

Potrebno je da se u većim konzumnim centrima ide ka otvaranju modernih mlečnih restorana i na taj način se poboljša distribucija mleka. Torbarenje mlekom treba da se zabrani u svim većim centrima, i da se donesu takvi propisi po kojima će proizvođači biti zaduženi da mleko predaju samo preko mlekarskih sabirnih stanica. Analizirajući stanje stručnih kadrova u mlekarsvu došlo se do zaključka da sa kvalifikovanim i visokokvalifikovanim kadrovima stojimo vrlo slabo. Između ostalih načina za osposobljavanje postojećeg samoukog kadra u mlekarsvu predviđa se da se omogući sticanje nužnih kvalifikacija putem kratkoročnih i dugoročnih kurseva. Za podmlađivanje kadrova u mlekarsvu data je preporuka privrednim organizacijama da šalju učenike na praksu po raznim mlekarama u zemlji i u inostranstvu, pa u stručnim mlekarskim školama Kranj, Bjelovar i Piroć. Postavljen je isto tako zadatak da se prouče mogućnosti oko otvaranja stručne mlekarske škole u republici.

Na kraju prihvaćen je predlog o osnivanju Stručnog mlekarskog udruženja NRM za koju svrhu je izabran inicijativni odbor. Ovaj odbor ima zadatak da pripremi nacrt pravilnika i reši sva pitanja oko formiranja Udruženja kako bi što pre otpočelo sa radom. Do početka normalnog poslovanja Udruženja, jedan deo aktuelnih zadataka izvršavaće novoizabrani odbor za mlekarsvo pri Poljoprivrednoj Komori NR Makedonije.